

🏠 Головна / Новини / Культура / Театр під час війни: досвід чернігівського молодіжного колективу «EXLIBRIS»

Театр під час війни: досвід чернігівського молодіжного колективу «EXLIBRIS»

29.10.2022

Повномасштабна війна, яку розв'язала росія проти України, принесла чимало горя та руйнувань, обірвала багато доль, сплутала всі плани, розбила купу сподівань і надій. Але українці – такий народ, що навіть за трагічних обставин прагне тримати удар, встояти на ногах, вижити та перемогти.

Це стосується всіх сфер життя, а особливо культури, бо мистецтво надихає й окрилює, мотивує на нові звершення, очищає, допомагає зібратися до купи, пережити втрати та систематизувати думки.

Тому, попри всі можливі й неможливі перепони, молодіжний аматорський театр «EXLIBRIS» під керівництвом доцентки кафедри філософії та культурології НУЧК імені Т.Г.Шевченка Марини Каранди цього літа завершив **дев'ятий** театральний сезон. А восени двома виставами розпочав новий, ювілейний, **десятий** сезон. Про це, а також про виклики, здобутки і ресурси для культурного фронту – в інтерв'ю з Мариною Карандою.

Пані Марино, як змінилося життя театрального колективу після 24 лютого, адже зрозуміло, що актуальність багатьох тогочасних творчих планів розтанула...

Усього за три дні до вибухів ми зібралися повним складом, і нова драма «Давній дивний данець» – про відомого письменника Ганса Крістіана Андерсена – прозвучала з вуст акторів театру «EXLIBRIS». Читали мій новий твір на філфаці, у затишній 410-й аудиторії, тоді як у повітрі бриніло тривожне запитання: чи буде війна?

Вірю, говорити про світле завжди необхідно, а в темні часи ця потреба зростає в рази! Мріяли поставити виставу, де зло висміювалося б тонко, через твори казкаря. Одночасно хотіли поповнити магістральний вектор репертуару театру – біографічні драми, де поряд із Лесею Українкою, Паганіні, Бетховеном і Довженком тепер знаходився б й усміхнений казкаря Ганс Андерсен. Можливо, нові студійці оживлять цього дивака в наступних сезонах.

Серед найближчих і дуже омріяних планів також було випустити до 9 травня глибоку і щемну виставу – «Ніч Гельвера». Про долю жінки та її названого дорослого сина з особливими потребами в часи Другої світової війни. Текст сучасного польського драматурга Роберта Вілківста вже докладно обговорили, розібрали ролі, розвели всі мізансцени і навіть із хореографом Олею Польгуй вивчили красиву і трошки пікантну «Рю-ріту»... Але сталося все всупереч планам. Війна вдерлася в життя всіх українців, розкидала великий колектив (нас було майже 30) по світу. Багато хлопців із перших днів пішли до тероборони і ЗСУ. Багато дівчат емігрували. Хтось став тимчасово внутрішньо переміщеною особою.

Як ухвалили рішення відновити репетиції?

У місті Тлумач Івано-Франківської області я опинилася разом із родиною мого актора Влада Шмая. І подумалося: театру бути, якщо нас тут двоє із театральним досвідом. А буквально за три дні отримала звістку про загибель свого батька під час обстрілу центру Чернігова касетними боеприпасами. Психолог порадила не залишатися на самоті і фізично виплескувати біль і горе. Тому під час евакуації народився «Театр юного переселенця». Просто в гуртожитку, який прихистив більше двох сотень людей, опалених війною, і розпочалися репетиції. До Великодня в інклюзивно-ресурсному центрі було презентовано одноактну виставу під назвою «Мораліте про Карліто». Унікальність полягала у тому, що арттерапевтично поєдналися у виставі зусилля батьків і дітей із різних куточків України та навіть різні техніки театру – ляльок і драматично-музичного театру. Так усе трапилося, наче реалізувалися слова нашої лідерки думок Лесі Українки: *«Так! Я буду крізь сльози сміятись...»*

Коли повернулися додому, то навіть не думалося, що можна щось швидко відновити у сенсі театральної молодіжної творчості. А таки помалу все увійшло у свої береги. Перша публічна акція стала можливою завдяки любові до екскурсій рідним містом. Я і актор та одночасно магістрант НУЧКУ Ярослав Сінчук бінарно провели для молоді змістовну культурологічну прогулянку від ТЩу до Валу і зрозуміли, що можна та потрібно відновлюватися.

Марино Василівно, у цьому сезоні завдяки видавництву Scriptorium і його очільниці Світлані Шуміло світ побачила ваша книжка «Мандри літературними морями», де зібрано драматичні твори, написані спеціально для театру «EXLIBRIS» за останні п'ять років. Розкажіть про неї.

Наприкінці червня відбулася презентація моєї збірки. Подія була доповнена елементами театралізованої читки п'єси «Букініст». Локацію люб'язно надав Туристично-інформаційний центр. Гості отримали змогу насолодитись акторською грою, живою музикою і співом та невимушеним спілкуванням з колективом, дізнатися про залаштункові

театральні тасмниці. Я з великою любов'ю написала та збрала 11 творів для різних вікових груп під однією палітуркою. Вірю, що коли війна скінчиться, театральним педагогам знадобиться оновлений репертуар, щоб робити гарні вистави з дітьми та давати досвід проживання різних епох, ліплення складних і сильних характерів. Книга корисна і класним керівникам, адже там є сценарії свят для малечі, і вчителям зарубіжної літератури чи психологам, щоб влаштувати з підлітками читання в особах за соціально-проблемними текстами. І просто варто культурним людям читати новітню українську драматургію.

У Мережі був звіт про спільну волонтерську акцію з екскурсоводом Ервіном Міденом. Що приніс цей досвід?

Завершився наш дев'ятий театральний сезон неординарно. Дійсно, 22 липня відомому чернігівському історичу Ервіну Мідену знадобилася допомога у проведенні екскурсії на Валу міста Чернігова, і театр «EXLIBRIS» залюбки погодився наповнити розповідь інтерактивом, зрежисованим нашим добрим професійним покровителем – актором Євгеном Бондарем. Біля Борисоглібського собору на глядачів чекав розбійник Малей, який за певну суму все ж згодився відкласти розбишацтво та стати за охоронця. Біля погруддя Мазепі людей чекав... Ви не повірите! Сам живісінький гетьман. Біля будинку полкової канцелярії на нього очікував привид коханої Мотрі Кочубей, яка була експресивною та запальною. Так багато людей скупило за змістовним дозвіллям, що організатори були здивовані масштабністю акції, і це сприяло добрим зборам на ЗСУ.

Що ви назвали б найбільшим потрясінням для театру?

Війна нагло вкрала у нас прекрасного актора, майстра сценографії та освітлення **Павла Єременка**, який пішов до лав тероборони і загинув у березні через смертельне поранення на розбомбленому стадіоні. Ті, хто знав і любив Павла, відчували потребу створити театральний культурний фронт, **зібрати людський творчий ресурс** і працювати над новими сучасними українськими виставами. Дві із задуманих робіт уже оприлюднені, але про це трохи нижче. Культурний фронт – це люди. Хто з молодих і сміливих чернігівців має жеврину спільних відчуттів – колектив цього молодіжного театру вам сердечно радий. **Навчить, підтримає, роздмухає вашу креативність.** За подробицями мистецького процесу можна стежити в офіційній групі **на фейсбуці** або **в інстаграмі**. «EXLIBRISівці» готові прийняти до своїх лав старшокласників, студентів коледжів, випускників, творчу молодь будь-якої професії – всіх, хто готовий культурно змінювати світ, артистично, музично, поетично висловлюватися і давати людям надію на Перемогу, підтримувати бойовий дух. Із питань доручення **звертайтеся** на пряму до мене – **пані Марини** – за номером 0938010043 чи у вайбер.

Як колектив розпочав новий театральний сезон?

У вересні молодіжному аматорському театру «EX LIBRIS» випала нагода відкрити 10-й театральний сезон на гастролях. На запрошення Олени Малишко, власниці історичного музею-садиби дворян Березовських, актори показали інтермедію-реконструкцію «Сватання у Старому Білоусі». Літературно-драматична основа за щоденниками та спогадами родини була створена аспірантом Анатолієм Новаком. Головний «смаколик» цієї мініатюри: все так і могло бути. Старовинна садиба була не тільки сценічним майданчиком, а й надихала зануритися в дореволюційні часи та прожити найсвітліші сторінки родинної історії, дізнатися, як юна Марія Павлівна мало не проспала у шафі власне сватання. Вітаємо всіх причетних із творенням культури у різних її проявах: музейництво, театр і комунікація – про нестаріючі цінності.

Найновіша анонсована в соціальних мережах робота побачила світ у жовтні. Де і як можна ще переглянути чернігівцям сучасну постмодерну виставу «Лицар і смерть»?

Ми дійсно маємо унікальний досвід, отриманий 19 жовтня: колектив навчився давати прем'єру в офіційному укритті університету, переобладнавши певну підвальну локацію, щоб глядачі від початку показу були в безпеці і нікуди не бігли під час раптово оголошених повітряних тривог. Про що вистава, яка змушувала молодь три місяці збиратися на репетиції під постійними загрозами обстрілів? Сюжет вистави «Лицар і смерть»: сучасний звичайний хлопець змушений стати лицарем і пройти горнило випробувань XXI століття, щоб дати гідну відсіч смерті. Поза сюжетом: Шекспір, Сервантес, Кафка, Шевченко та Куліш неначе зійшли в укриття, твори стали прожитими, а отже, актуальними і знайомими. Саме з творів цих авторів сплетено стильну постмодерну притчу про сенс і призначення сучасної історії України. Уроки і біль, мовна і ментальна різниця, як культурний кордон із ворогом. Режисерський дебют випускника філфаку Віталія Решинського припав до душі пів сотні глядачів. Як і дебют наших хореографа Олексія Сокола та світлографа Володимира Яковенка. Дякую всім причетним, особливо сімом акторам і музичному режисеру аспіранту Анатолію Новаку, які уможливили мистецький експеримент. Волонтерська складова тепер є важливою для всіх, і для нашого колективу також. Глядачі й актори після вистави склали свої донати на користь відбудови житла в нашому місті, щоб передати фонду «Іскри добра», з яким співпрацює наш покровитель, професійний актор драмтеатру Євген Бондар. Мріємо повторити в один із вихідних днів виставу, адже багато хто не зміг її побачити через повітряні тривоги і розтягнутість робочого дня. Стежте за анонсами у фейсбуку та інстаграмі, орієнтовно в листопаді будемо готові до зустрічі з глядачем знову.

Марічка Кульбаба

Марина Каранда